

ผลงานวิชาการ R2R

ชื่อเรื่อง ผลของการสอนสุขศึกษาโดยใช้เทคนิค Double Doll ต่อการให้นมบุตรถูกวิธี
(Effect of Teaching Using Double Doll Technique on How to Breastfeed)

ชื่อเจ้าของผลงาน นางศิริเกษ สั่งย่อง ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ หน่วยงานห้องคลอด
โรงพยาบาลกันตัง จังหวัดตรัง โทรศัพท์ 075-251265 ต่อ 1207 มือถือ 091-0465456 E-mail:
si.ri.kate@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของงานและปัญหาในการศึกษา/วิจัย

การให้นมบุตรถูกวิธี มารดาหลังคลอดต้องมีความตั้งใจดีในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มารดาต้องนำบุตรเข้าเต้าให้บุตรดูดนมลึกถึงลานนม การดูดอย่างถูกต้องตั้งแต่เริ่มแรกจึงจะให้น้ำนมไหลและการดูดนมมีประสิทธิภาพ การอมและดูดเฉพาะหัวนมทำให้มีการ สร้างและหลั่งน้ำนมลดลง เมื่อน้ำนมไหลออกมาน้อย ทำให้บุตรได้รับน้ำนมไม่พอบุตรจะดูดแรงขึ้นส่งผลให้ มารดาเจ็บหัวนมและหัวนมแตกตามานอกจากการอมหัวนมที่ถูกต้องของบุตรแล้วการจัดท่าในการให้บุตร ดูดนมก็เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุตรดูดนมได้มีประสิทธิภาพจากการสำรวจสถานการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ประเทศไทย โดยองค์การยูนิเซฟปี 2555 พบอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน เพียงร้อยละ 12.3 และในปี 2558 อยู่ที่ร้อยละ 23.1 แม้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แต่ยังเป็นอัตราที่ต่ำสุดในภูมิภาค โดยประเทศไทยตั้งเป้าหมายร้อยละ 45 ในปี 2568 ซึ่งยังไม่บรรลุเป้าหมาย โรงพยาบาลกันตังมีการดำเนินงานอนามัยแม่และเด็กของกระทรวงสาธารณสุขและได้สรุปผลการดำเนินงานส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือน ย้อนหลัง 3 ปี พบว่าอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนมีแนวโน้มลดลง ปี 2557, 2558, 2559 คิดเป็นร้อยละ 67.70, 60.30 และ 50.34

หน่วยงานหลังคลอดโรงพยาบาลกันตังมีการให้สุขศึกษาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทำให้นม การเข้าเต้า และการอุ้มบุตรรายบุคคลหลังคลอดโดยมีการสัมผัสมารดาและทารกเพื่อช่วยแก้ปัญหาการให้นมที่ถูกวิธี จากการเก็บข้อมูลพบว่าเมื่อจำหน่ายมารดาหลังคลอดจะมีการแก้ปัญหาหนมนมแม่ด้วยตัวเองได้น้อยและกลับมาโรงพยาบาลด้วยปัญหาหัวนมแตกและเต้านมคัดตึงจากการให้นมบุตรไม่ถูกวิธี พบผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาผลของการสอนสุขศึกษาโดยใช้เทคนิค Double Doll(การฝึกปฏิบัติการอุ้มบุตรและการให้นมบุตรด้วยตนเองโดยใช้ตุ๊กตาและมีเจ้าหน้าที่พาทำ) ต่อการให้นมบุตรถูกวิธี โดยไม่ใช้มือจับต้องมารดาและบุตร เพื่อให้มารดาได้เรียนรู้และปฏิบัติการอุ้มบุตรและให้นมบุตรได้ด้วยตนเอง เกิดทักษะและมีความมั่นใจ ซึ่งจะส่งผลให้การเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาอย่างเดียวประสบผลสำเร็จ

คำสำคัญ : การให้นมบุตรถูกวิธี, Double Doll Technique, Hand off Technique

วัตถุประสงค์ของการศึกษา/วิจัย เพื่อเปรียบเทียบการให้นมบุตรอย่างถูกวิธีของมารดาหลังคลอด ก่อนการสอน หลังการสอน ก่อนการจำหน่าย และหลังคลอด 7 วัน ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิค Double doll กับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ

วิธีการศึกษา/วิจัย การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง(Quasi-experimental research) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย One Group Pretest - Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ Independent t-test

ประชากร คือ มารดาหลังคลอดที่คลอดที่คลอดโรงพยาบาลกันตัง จังหวัดตรัง จำนวน 151 ราย

กลุ่มตัวอย่าง มารดาไทยหลังคลอดปกติ 2-24 ชั่วโมง สื่อสารภาษาไทยได้ อายุครรภ์ครบกำหนด สามารถให้นมบุตรได้ ไม่มีภาวะแทรกซ้อนของมารดาและทารกหลังคลอด มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจในการรับการสอนสุขศึกษา และมีความสมัครใจยินยอมการเข้าร่วมการศึกษา ได้รับการคลอดบุตรในโรงพยาบาลกันตัง (วันที่ 1 มกราคม 2560 – 31 พฤษภาคม 2560)

คัดเลือกโดย คัดเลือกแบบการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง(purposive sampling)

Intervention ที่ใช้ในการวิจัย คือ เทคนิค Double Doll(การฝึกปฏิบัติการอุ้มบุตรและการให้นมบุตรด้วยตนเองโดยใช้ตุ๊กตาและมีเจ้าหน้าที่พาท่า)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2 ชิ้น คือ 1.เครื่องมือในการดำเนินงานวิจัย คือ แผนการสอนโดยใช้เทคนิค Double doll คู่มือและวิดีโอการจัดท่าให้นมและการอมหัวนมของบุตร 2.เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและประเมินความสามารถในการปฏิบัติการให้นมบุตรของมารดาหลังคลอดปกติในโรงพยาบาลกันตัง

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านในการประเมินเครื่องมือ และ แบบประเมินเทคนิคการให้นมมารดาได้ค่าความเชื่อมั่นของการสังเกต (interaterreliability) เท่ากับ 1.00

ผลการศึกษา/วิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคDouble Doll สามารถให้นมบุตรถูกวิธีก่อนการจำหน่ายและ หลังคลอด 7 วัน และมีแนวโน้มในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำเร็จ มากกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ และ $p < 0.001$ ตามลำดับ ระดับความพึงพอใจต่อการสอนเทคนิค Double doll มารดามีความพึงพอใจในด้านการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดมีคะแนนเฉลี่ย 4.55 คะแนน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป ควรนำเทคนิคDouble Doll ไปศึกษาหญิงตั้งครรภ์ที่มีฝากครรภ์ หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น และในคลินิกนมแม่

บทเรียนที่ได้รับ การศึกษาครั้งนี้พบปัญหาในระหว่างการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลาย ความต่างด้านประสบการณ์และความเชื่อส่วนบุคคล บุคคลกรมีความเคยชินของการปฏิบัติรูปแบบเดิม จึงมีการชี้แจงซ้ำและปฏิบัติเป็นแบบอย่าง ข้อเสนอแนะคือการชี้แจงในหน่วยงาน การทำให้เห็น การชักชวนให้ การมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันในหน่วยงาน คำนี้ถึงสิทธิประโยชน์ของผู้รับบริการเป็นหลัก มีความสำคัญต่อผลงานที่จะเกิดขึ้น การศึกษาครั้งต่อไปควรจะมีการพูดคุยกันในทีมเพื่อเข้าใจตรงกัน หาแนวทางที่ดีที่สุดร่วมกันในทีม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล และประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับบริการ
